

दाखल तारीख : ०२.१२.२०२५
नोंदणी तारीख : ०२.१२.२०२५
निकाल तारीख : १२.०८.२०२६
कालावधी : वर्ष महिने दिवस
०० ०८ १०

न्यायाधीश, सहकार न्यायालय, औरंगाबाद यांचे न्यायालयात
(पिठासीन अधिकारी मनिषा ना. थोरात)

सी.सी.ए.क्रमांक २१२/२०२५

निशाणी क्रमांक २५

समर्थ सहकारी बँक मर्यादित जालना,
शाखा रामनगर मार्फत अधिकारपत्र धारक
श्री. अर्जून सुभाष चांदर,
वय ३५ वर्ष, धंदा : नोकरी,
रा. खोडेपूरी, ता.जि.जालना

... वादी

विरुद्ध

१. रमेश लक्ष्मणराव सराटे,
वय : ५६ वर्ष, धंदा : शेती,
२. विठ्ठल उत्तमराव मखर,
वय : ६० वर्ष, धंदा : शेती,
३. दिलीप गंगाराम राजपूत,
वय : ४८ वर्ष, धंदा : शेती,
सर्व रा. वझर, पो. करडगाव, ता.जि.जालना

... प्रतिवादी

दावा : रक्कम रुपये ७२,७६५/- वसूल होऊन मिळणेबाबत...

वादीतर्फे विद्वान विधीज्ञ श्री. पी. बी.कुटे
प्रतिवादीविरुद्ध एकतर्फी

न्यायनिर्णय

(घोषित दिनांक १२ ऑगस्ट, २०२६)

विवाद करणार यांनी कर्जदार व जामीनदार यांच्याकडून थकीत कर्ज रक्कम व्याज व दंड व्याजासह वसूल होऊन मिळणेसाठी प्रस्तुत विवाद दाखल केलेला आहे.

२. विवाद करणार यांची कथने थोडक्यात खालीलप्रमाणे :

वादी बँक ही महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० अन्वये नोंदणीकृत असून तिचेमार्फत बँकेच्या सभासदांना कर्ज देणे व ठेवी स्वीकारण्याचे कार्य केले जाते. वादीचे संचालक मंडळाची सभा दिनांक ३१.१२.२०१९ मधील ठराव क्रमांक ०८ प्रमाणे वादीचे अधिकारपत्रक धारक म्हणून श्री. अर्जून सुभाष चांदर आहेत व त्यांना सदर कर्ज व्यवहाराची संपूर्ण माहिती आहे. प्रतिवादी हे वादी बँकेचे सभासद व भागधारक आहेत. प्रतिवादी नं. १ यांना ऊस पीक कर्जाकरिता पैशाची आवश्यकता भासल्याने प्रतिवादी नं. १ यांनी वादी बँकेकडे कर्ज रक्कमेची मागणी केली. वादीने त्यांची आर्थिक अडचण लक्षात घेऊन त्यांची विनंती मान्य केली व योग्य त्या कायदेशीर कागदपत्रांच्या पूर्ततेअंती व करारातील अटीचे मान्यतेअंती प्रतिवादी नं.१ यांना दिनांक ०६.०६.२०१९ रोजी कर्जखाते क्रमांक १७४/७३० प्रमाणे ऊसपीक कर्ज रक्कम रुपये ३६,०००/- दिलेले असून सदरील संपूर्ण कर्ज रक्कम प्रतिवादी नं. १ यांनी स्वीकारली. तसेच प्रतिवादी नं. १ यांनी सदर कर्ज रक्कमेची नियमित व्याजासह परतफेड करण्याची कराराप्रमाणे हमी दिली आहे. सदर कर्जास प्रतिवादी नं. २ व ३ हे जामीनदार असून कराराप्रमाणे ते प्रतिवादी नं. १ यांनी घेतलेल्या कर्जाच्या परतफेडीसाठी वैयक्तिक तसेच सामुहिकरित्या जबाबदार आहेत.

३. वादीचे पुढील कथन असे आहे, की सदर कर्जास तारण म्हणून प्रतिवादी नं. १ व ३ यांनी त्यांच्या मालकीची शेतजमीन व चल अचल मालमत्ता वादीचे हक्कात नजर गहाणखतान्वये धर म्हणून ठेऊन उपरोक्त कर्ज रक्कम घेतली आहे. सदर कर्जाचा बोजा उपरोक्त मिळकतीवर निर्माण झाला आहे. सदर कर्ज घेतेवेळी प्रतिवादी यांनी कर्ज प्रकरणातील सर्व कायदेशीर कागदपत्रांची पूर्तता करून दिलेली आहे. सदर सर्व कागदपत्रे वादीने प्रकरणात दाखल केले आहेत. प्रतिवादी नं. १ ते ३ यांनी वादी बँकेसोबत केलेल्या कराराप्रमाणे मुदतीत कर्ज रक्कम व व्याजाची नियमित परतफेड केली नाही. त्यामुळे प्रतिवादीचे कर्ज खाते थकीत झाले आहे. प्रतिवादी यांचेकडे दिनांक ३१.०३.२०२४ अखेर कर्जखाते मुद्दल व व्याज अशी एकूण येणे कर्ज रक्कम रुपये ७२,७६५/- दिनांक ०९.११.२०२४ पासून पुढे प्रतिवादीकडून संपूर्ण रक्कम वसूल होईपर्यंत १५ टक्के अधिक दंडव्याज ०२ टक्के असे एकूण १७ टक्के द.सा.द.शे. या दराप्रमाणे व्याजासह होणारी एकूण

कर्ज रक्कम प्रतिवादी नं. १ ते ३ यांनी वादी बँकेस देणे बाकी आहे. वादीने प्रतिवादींना वेळोवेळी मागणी करूनही त्यांनी कर्ज रक्कम बुडविण्याच्या हेतूने वादीच्या विनंतीकडे दुर्लक्ष करून कर्ज रक्कमेची परतफेड केली नाही. त्यामुळे वादी बँकेने प्रतिवादी नं. १ ते ३ यांना बँकेच्या विधीज्ञांमार्फत दिनांक ०८.१०.२०२४ रोजी रजिस्टर्ड पोस्टामार्फत नोटीस पाठवून संपूर्ण कर्ज रक्कमेची त्यावरील व्याजासह मागणी केली. प्रतिवादींना सदर नोटीस तामील होऊनही प्रतिवादींनी दावा कर्ज रक्कमेचा भरणा वादी बँकेकडे केला नसल्याने वादीस दिनांक ०९.११.२०२४ रोजी सदर दावा दाखल करणेस कारण घडले आहे.

४. समन्सची बजावणी होऊनही प्रतिवादी नं १ ते ३ न्यायालयात हजर झाले नाहीत. त्यामुळे निशाणी १ वरील आदेशान्वये त्यांचेविरुद्ध दावा एकतर्फी चालविण्यात आला.

५. वाद कथनावरून पुढील मुद्दे विचारात घेतले आहेत. सदर मुद्दे व त्यावरील निष्कर्ष त्यांच्या कारणमिमांसेसह पुढीलप्रमाणे नोंदविले आहेत.

अ.क्र.	वादमुद्दे	निष्कर्ष
१.	प्रतिवादी नं. १ यांना रक्कम रुपये ३६,०००/- चे कर्ज दिले होते, हे वादी बँक शाबीत करते काय?	होकारार्थी
२.	प्रतिवादींकडून रक्कम रुपये ७२,७६५/- येणे असल्याचे वादी बँक शाबीत करते काय?	होकारार्थी
३.	मागणी केल्याप्रमाणे कर्जाची रक्कम १५ टक्के व्याज अधिक २ टक्के दंड व्याजासह मिळणेस वादी बँक पात्र आहे काय?	अंतिम आदेशानुसार
४.	अंतिम आदेश व हुकूमनामा काय?	अंतिम आदेशानुसार

६. वादी बँकेने खालील साक्षीदार तपासले आहेत.

अ.नं.	साक्षीदाराचे नाव	निशाणी नंबर	साक्षीदाराची भूमिका
१	अर्जून सुभाष चांदर	१०	अधिकारपत्र धारक

७. वादी बँकेने कागदोपत्री पुरावा म्हणून खालील कागदपत्रे दाखल केली आहेत.

अ.क्र	कागदाचे वर्णन	निशाणी क्रमांक
१	बँकेच्या ठरावाची सत्यप्रत	११
२	प्रतिवादी नं. १ चे भाग प्रमाणपत्र	१२
३	विधीज्ञांमार्फत पाठवलेली नोटीस	१३
४	पोस्टाच्या पावत्या	१४
५	प्रतिवादी नं. १ च्या नावाचा खाते उतारा	१५
६	प्रतिवादी नं. १ चा कर्ज मागणी अर्ज	१६
७	ऊस पीक कर्ज कार्यालयीन शीफारस	१७
८	कर्ज मंजूरी पत्र	१८
९	वचनचिठ्ठी	१९
१०	वचनचिठ्ठी सतत चालू रहावी म्हणून पत्र	२०
११	प्रतिवादी नं. १ तर्फे गहाणखत करारनामा	२१
१२	धारणाधिकार व वजावट (संमती) पत्र	२२
१३	प्रतिवादी नं. २ व ३ यांचेतर्फे जामीन करार	२३

कारणमिमांसा

८. वादीने निशाणी २४ वर पुरसिस दाखल करून त्यांचा पुरावा बंद केला. वादीतर्फे विधीज्ञ श्री. पी. बी. कुटे यांचा युक्तीवाद ऐकला. अभिलेखाचे अवलोकन केले.

मुद्दा क्रमांक १ बाबत :

९. वादीने प्रस्तुत दावा प्रतिवादींकडून कर्जाची रक्कम अधिक व्याज व दंडव्याज वसूल होवून मिळण्याकरीता दाखल केलेला आहे. वादीने श्री. अर्जून सुभाष चांदर (वा.सा. क्र.१) यांचे सरतपासाचे शपथपत्र निशाणी क्रमांक १० वर दाखल केले आहे. सदर साक्षीदाराने सरतपासात दाव्यातील कथनांची पुनरावृत्ती केली आहे. वादी यांचे कथनानुसार, प्रतिवादी हे वादी बँकेचे सभासद व भागधारक आहेत. प्रतिवादी नं. १ यांना ऊस पीक कर्जाकरिता पैशाची आवश्यकता भासल्याने प्रतिवादी नं. १ यांनी वादी बँकेकडे कर्ज रक्कमेची मागणी केली. वादीने निशाणी क्रमांक १६ वर प्रतिवादी नं. १ यांनी कर्ज मागणीसाठी केलेल्या अर्जाची मुळ प्रत दाखल केली आहे. सदर अर्जाचे अवलोकन केले असता, प्रतिवादी नं. १

यांचे नाव अर्जदार म्हणून दिसून येत आहे व त्यात त्यांनी कर्ज मागणी केल्याचे दिसून येते. तसेच, वादीतर्फे निशाणी १८ वर कर्ज मंजूरी पत्र दाखल करण्यात आले आहे. सदर पत्राचे अवलोकन केले असता प्रतिवादी नं. १ यांना रक्कम रुपये ३६,०००/- करिता बँकेच्या व्यवस्थापकांकडून शिफारस देण्यात आल्याचे दिसून येते.

१०. वादी बँकेने निशाणी १५ वर प्रतिवादी नं. १ च्या कर्ज खात्याचा सही शिक्क्यांचा उतारा दाखल केला आहे. त्याचे अवलोकन केले असता, त्यावर प्रतिवादी नं. १ यांचे नाव दिसून येत आहे. सदर खाते उतारा दिनांक ०६.०६.२०१९ ते ३१.०३.२०२४ या कालावधीतील असून त्यावर प्रतिवादी नं.१ यांचे नाव व ग्राहक क्रमांक ००७०१७४०००००७३० नमूद आहे. तसेच, दिनांक ०६.०६.२०१९ रोजी रुपये ३६,०००/- सदर खात्यात जमा झाले असल्याचे दिसून येत आहे.

११. वादीच्या तोंडी पुराव्यावरून तसेच अभिलेखावर दाखल कागदपत्रांवरून प्रतिवादी नं. १ यांनी ऊस पीक कर्ज मागणी केल्याचे व सदर मागणी मान्य होऊन त्यांना रक्कम रुपये ३६,०००/- चे कर्ज वादी बँकेने दिल्याचे दिसून येते. प्रतिवादी दाव्यात हजर न झाल्याने वादीचा पुरावा अबाधित राहिला आहे. तसेच, वादीच्या कथनाविरुद्ध अभिलेखावर कोणताही पुरावा दाखल नसल्याने प्रतिवादी नं.१ यांनी वादी बँकेकडून रक्कम रुपये ३६,०००/- चे कर्ज घेतलेचे वादी बँकेने तोंडी व कागदोपत्री पुराव्याद्वारे सिद्ध केले आहे. अभिलेखावर दाखल कर्ज मागणी अर्ज (निशाणी १६), कर्ज मंजूरी पत्र (निशाणी १८) व कर्ज खात्याचा सही शिक्क्याचा उतारा (निशाणी १५) चे अवलोकन केले असता, प्रतिवादी नं. १ यांना वादी बँकेने रक्कम रुपये ३६,०००/- कर्ज दिल्याचे दिसून येत आहे. सबब मुद्दा क्रमांक १ चा निष्कर्ष होकारार्थी नोंदविला आहे.

मुद्दे क्रमांक २ व ३ बाबत :

१२. वरील मुद्दे परस्पर संबंधित असून, ते एकाच कर्ज व्यवहारातून उत्पन्न झालेले आहेत. त्यामुळे पुराव्याची पुनरावृत्ती टाळण्यासाठी हे मुद्दे एकत्र चर्चेला घेतले आहेत. श्री. चांदर (वा.सा.क्र.१) यांनी निशाणी क्रमांक १० वरील सरतपासात असे कथन केले आहे, की प्रतिवादी यांचेकडे दिनांक ३१.०३.२०२४ अखेर कर्जखाते मुद्दल व व्याज अशी एकूण येणे

कर्ज रक्कम रुपये ७२,७६५/- दिनांक ०९.११.२०२४ पासून पुढे प्रतिवादींकडून संपूर्ण रक्कम वसूल होईपर्यंत १५ टक्के अधिक दंडव्याज ०२ टक्के असे एकूण १७ टक्के द.सा.द.शे. या दराप्रमाणे व्याजासह होणारी एकूण कर्ज रक्कम प्रतिवादी नं. १ ते ३ यांनी वादी बँकेस देणे बाकी आहे. वादीने अभिलेखावर प्रतिवादीच्या कर्ज खात्याचा सही शिक्क्याचा उतारा निशाणी १५ वर दाखल केला आहे. सदर खाते उताऱ्याचे अवलोकन केले असता त्यावर दिनांक ३१.०३.२०२४ रोजी रुपये ७२,७६५/- रक्कम बाकी असल्याचे दिसून येते.

१३. तसेच, वादी बँकेने प्रतिवादी यांना कर्ज रक्कम त्यावरील व्याजासह परतफेड करण्याची वेळोवेळी मागणी केली, असे साक्षीदाराने सरतपसात कथन केले आहे. वादीने अभिलेखावर प्रतिवादींना पाठविलेल्या नोटीसची प्रत (निशाणी १३) दाखल केली आहे. त्याचे अवलोकन केले असता त्यावर प्रतिवादींना दिनांक ०८.१०.२०२४ रोजी नोटीस पाठविल्याचे दिसून येते. तसेच, सदर नोटीसमध्ये दिनांक ३१.०३.२०२४ पर्यंत रक्कम रुपये ७२,७६५/- येणे बाकी असल्याचे नमुद आहे. सदर नोटीस मिळाल्यापासून ०७ दिवसांच्या आत रक्कम व्याजासह भरावी, असा मजकूर नमुद आहे. कर्ज खात्याचा उतारा (निशाणी १५) चे अवलोकन केले असता त्यावर दिनांक ३१.०३.२०२४ अखेर रक्कम रुपये ७२,७६५/- वादी बँकेला येणे बाकी असल्याचे दिसून येते.

१४. वादी यांचे कथनानुसार, प्रतिवादी नं. २ व ३ हे जामीनदार आहेत, सबब हे वादीला सिद्ध करणे गरजेचे आहे. वादी यांनी आपल्या कथनांना पुष्टी देण्याकरीता अभिलेखावर प्रतिवादी नं. २ व ३ यांचा जामीन करार (निशाणी २३) दाखल केला आहे. सदर करारनाम्याचे अवलोकन केले असता, प्रतिवादी नं. २ व ३ हे प्रतिवादी नं. १ यांनी घेतलेल्या कर्जास जामीन राहत आहेत, असा मजकूर नमुद आहे. तसेच, कर्जदार यांनी घेतलेले कर्ज व्याजासह परत देण्याची खात्री प्रतिवादी नं. २ व ३ यांनी लिहून दिल्याचे दिसून येत आहे. तसेच वचनचिठ्ठी (निशाणी १९) यावर प्रतिवादी नं. २ व ३ यांच्या जामीनदार म्हणून सहा आहोत. थोडक्यात, अभिलेखावर दाखल तोंडी व कागदोपत्री पुराव्यावरून प्रतिवादी नं. २ व ३ हे प्रतिवादी नं. १ यांनी घेतलेल्या कर्जास जामीनदार राहिल्याचे वादी बँकेने सिद्ध केले असल्याचे दिसून येत आहे.

१५. वादी यांचे कथनानुसार, प्रतिवादी यांनी कर्जाच्या रकमेची परतफेड केलेली नाही. प्रतिवादी प्रस्तुत दाव्यात हजर झाले नाहीत. सबब वादीचा पुरावा अबाधित व विनाआव्हानित राहिला आहे. प्रतिवादी यांनी रक्कम रुपये ७२,७६५/- वादीस दिले, याबाबत कोणताही कागदोपत्री पुरावा अभिलेखावर दाखल नाही. सबब अभिलेखावर दाखल असणाऱ्या कर्ज खात्याचे अवलोकन केले असता वादी बँकेला प्रतिवादी नं. १ हे रक्कम रुपये ७२,७६५/- अद्याप देणे लागतात, असे दिसून येते. सबब वादी बँकेला प्रतिवादींकडून रक्कम रुपये ७२,७६५/- येणे आहे हे वादीने सिद्ध केले आहे. करिता, प्रतिवादी नं. १ हे कर्जदार म्हणून व प्रतिवादी नं. २ व ३ हे जामीनदार म्हणून एकत्रीत व संयुक्तरित्या कर्ज रक्कम अदा करणेस जबाबदार असल्याचे दिसून येते. थोडक्यात वादी बँक ही प्रतिवादी नं. १ ते ३ यांचेकडून संपूर्ण कर्जाची रक्कम म्हणजेच ७२,७६५/- रुपये वसूल होवून मिळण्यासाठी पात्र आहे, हे वादीने सिद्ध केले आहे.

१६. वादी बँकेने दिनांक ०९.११.२०२४ पासून पुढे प्रतिवादींकडून संपूर्ण रक्कम वसूल होईपर्यंत १५ टक्के अधिक दंडव्याज ०२ टक्के असे एकूण १७ टक्के द.सा.द.शे. या व्याजदराने व्याजाची मागणी केली आहे. अभिलेखावर दाखल कर्जासंबंधीच्या सर्व कागदपत्रांवर दंड व्याज २ टक्के याबाबत कोणतीही स्पष्ट तरतूद नमुद केलेली दिसून येत नाही. मा. सर्वोच्च न्यायालय यांनी Central Bank of India v. Ravindra (2001) या न्यायनिर्णयात असे नमुद केलेले आहे, की “Penal interest must be specifically agreed between the parties. If there is no clear contractual clause, penal interest cannot be granted.” वादीने मागितलेल्या २ टक्के दंड व्याजाला कोणत्याही कागदोपत्री पुराव्याचा आधार नाही. त्यामुळे वादीला २ टक्के दंड व्याज आकारता येणार नाही. तसेच वादी यांनी दिनांक ०९.११.२०२४ रोजीपासून रक्कम रुपये ७२,७६५/- येणे बाकी असल्याचे नमुद केले आहे. त्यामुळे व्याजाची सुरुवात दिनांक ०९.११.२०२४ रोजीपासून होईल. करिता, करारनाम्याप्रमाणे केवळ १५ टक्के द. सा. द. शे. व्याज दिनांक ०९.११.२०२४ पासून मंजूर करणे योग्य व न्यायोचित होईल. सबब मुद्दे क्रमांक २ व ३ चे निष्कर्ष त्याप्रमाणे नोंदविण्यात आले आहेत.

मुद्दा क्रमांक ४ बाबत :

१७. अभिलेखावरील पुराव्यावरून प्रतिवादी नं. १ ते ३ एकत्रीत व संयुक्तीकरित्या वादीस रक्कम रुपये ७२,७६५/- देणे लागत असल्याचे दिसून येते. सबब मुद्दे क्रमांक १ ते ३ च्या निष्कर्ष प्राप्तीनुसार व मुद्दा क्रमांक ४ च्या अनुषंगाने खालील आदेश पारीत करण्यात येतो.

आदेश

१. विवाद खर्चासह अंशतः मंजूर करण्यात येतो.
२. प्रतिवादी नं.१ ते ३ यांनी कर्जाची थकीत रक्कम रुपये ७२,७६५/- एकत्रीत व संयुक्तीकरित्या वादीला त्वरीत द्यावी.
३. वादी संस्था प्रतिवादी नं. १ ते ३ यांचेकडून थकीत रक्कमेवर दिनांक ०९.११.२०२४ रोजीपासून रक्कम वसूल होईपर्यंत द.सा.द.शे.१५ टक्के व्याज मिळणेस पात्र राहिल.
४. येणेप्रमाणे हुकूमनामा करण्यात यावा.
 (खुल्या न्यायालयात घोषित करण्यात आला.)

स्वाक्षरीत/-

ठिकाण : औरंगाबाद

दिनांक : १२.०८.२०२६

(मनिषा ना. थोरात)

न्यायाधीश, सहकार न्यायालय,
 औरंगाबाद

CERTIFICATE

I affirm that the contents of this PDF file are word to word same as per original Judgment/Order.

Name of the Stenographer : Smt. S.S. Shingade
Court : Co operative Court, Aurangabad
Judgment/Order Signed by P.O. On : 12.08.2026
Judgment/Order uploaded on : 12.08.2026